

Asia: VN/20253/2024

Lausuntopyyntö: Fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto. Kemijoki Oy on Suomen merkittävin vesi- ja säätövoiman tuottaja. Kemijoki Oy:n voimalaitosten kokonaisteho ylittää 1 100 megawattia (MW). Omistamme 20 vesivoimalaitosta, joista 16 sijaitsee Kemijoen alueella, kaksi Lieksanjoessa ja kaksi Kymijoessa. Teemme pumppuvoimalaitoksen esisuunnittelua Kemijärven Ailangantunturilla ja selvitämme muiden pumppuvoimalaitosten rakentamisen mahdollisuuksia Kemijoen vesistöalueella. Ailangantunturin pumppuvoimahanke on Suomen sähköjärjestelmän kannalta erittäin merkittävä hanke, jonka kokonaisteho on 550 MW.

Kemijoki Oy on tutustunut työryhmän loppuraporttiin ja lausuntonaan esittää seuraavaa:

Yleistä

Kemijoki Oy suhtautuu yleisesti fossiilittoman jouston kapasiteettimekanismiin positiivisesti. Fossiilittoman jouston tuki edistää puhtaan siirtymän kannalta tärkeitä sähköntuotanto-, kulutusjousto- ja sähkövarastoinvestointeja. Pidämme hyvänä, että tarjouskilpailuun voi lähtökohtaisesti osallistua mikä tahansa sähköntuotanto- tai varastointikapasiteetti. Pumppuvoima on suuren mittaluokan ratkaisu joustavuuden tuottamiseen sähköjärjestelmässä ja sen tulisi olla mukana fossiilittoman jouston tukimekanismissa sekä mahdollisissa muissa kapasiteetti- ja tukiohjelmassa.

Esitetty investointituki EUR/MW on hyvä ratkaisu, sillä se häiritsee vähiten markkinoiden toimintaa. Olemme nostaneet esiin Kemijoki Oy:n kannalta merkittäviä näkökohtia seuraavasti.

Hankintatapa

Viiden vuoden vaatimusaika on lyhyt niin sanotuille greenfield investoinneille, jotka ovat vielä hankekehitysvaiheessa. Luvitus ja rakentamisaika voivat viedä useita vuosia. Esimerkiksi Ailangantunturin pumppuvoimahankkeen luvitus kestää useita vuosia ja sen jälkeinen rakennusaika arviolta neljä vuotta. Viiden vuoden toiminta-aikavaatimus, sidottuna yhteen ainoaan tarjouskilpailun ajankohtaan, poissulkee näkemyksemme mukaan joustokyvyn kannalta hyviä teknologioita. Tekniset vaatimukset huutokauppaan osallistuvalla kapasiteetilla voivat olla monen teknologian osalta liian tiukat eikä täten aitoa teknologioiden välistä kilpailua välttämättä synny.

Tarjouskilpailussa on syytä huomioida, että uusilla greenfield-investoinneilla viranomaislupien epävarmuus rajoittaa osallistumista ja se tulisi ottaa huomioon hankintaehdoissa. Tarjouskilpailu tulisi harkita järjestettäväksi ajallisesti useammassa erässä.

Velvoite tarjota markkinoille

Työryhmän ehdottamassa vähimmäisvelvoitemallissa toimijan tulee tarjota sopimuksen mukaista kapasiteettia vuorokausimarkkinoille vähintään talvikauden (marraskuu-maaliskuu) jokaiselle päivälle vähintään 18 tuntia. Lisäksi aktivoitumista seuraaville neljälle päivälle on tarjottava vähintään 15 tuntia.

Fossiilittoman jouston tukimekanismin tulisi käsityksemme mukaan olla tarkoitettu lyhyen aikavälin joustoille, jolloin muun muassa erilaiset energiavarastot voisivat siihen osallistua. Suomessa on nähty voimakasta päivän sisäistä sähkön hinnan vaihtelua vuosina 2024 ja 2025. Velvoite tarjota kapasiteettia 18 tunnille sekä 15 tuntia aktivoitumista seuraaville päiville estää toimijoita tarjoamasta joustoa maksimaalisella kyvykkyydellä markkinaehtoisesti vuorokauden sisällä niukkuustunteina. Tarjoamalla maksimaalisesti tuotantoa niukkuuden hetkille, varmistetaan parhaiten sähköjärjestelmän toiminta ja pienennetään sähkön hinnan vaihteluita suomalaisille sähkön kuluttajille.

Esimerkiksi pumppuvoima on erinomainen teknologia tarjota sähköjärjestelmään merkittävä määrä uutta joustoa.

Pumppuvoimalla, kuten muillakin energiavarastoilla on rajattu varastointikapasiteetti ja liian pitkä markkinoillaolovelvoite käytännössä poissulkee hyvää teknologiaa tarjouskilpailusta.

Markkinoilla toimimisen vuorokausittaista velvoitetuntimäärää tulee lyhentää työryhmän esittämästä 18 ja 15 tunnista. Mikäli velvoite pidempikestoisesta markkinoille tarjoamisesta säilyy, tarkastelu tulisi tehdä vuorokautisena energiamääränä.

Tuettavat teknologiat

Tukea myönnettäisiin vain ”investoinneille, jotka eivät muuten toteutuisi”. Tämä tulee määritellä tarkemmin niin, että vaatimus on täsmällisesti tulkittavissa.

Mielestämme on tarpeetonta rajoittaa tarjottava kapasiteetti 150 MW:iin, kun kuitenkin raportissa mainittava tarve on 800 MW. Tarjottavan kapasiteetin rajoitus 150 MW:iin sulkee käytännössä tuen ulkopuolelle suuret pumppuvoimahankkeet.

Pisteytys

Sijaintipaikan pisteytystä tulee korjata energiavarastojen osalta. Energiavarasto tuotantopainotteisessa osassa Suomea on sähköjärjestelmän kannalta hyödyllistä ja tästä on saatava lisäpisteitä tarjouskilpailussa. Fingrid on myös todennut, että energiavarastot tuotanto- ja tasapainotteisille alueille keventäisivät kantaverkon vahvistustarpeita sekä edesauttaisivat Suomen pysymistä yhtenä sähkömarkkinoiden tarjousalueena.

Työryhmän mukaan EU:n valtiotukisuuntaviivojen mukaan maksimikesto aika fossiilittoman joustomekanismin käytössä on kymmenen vuotta. Tästä huolimatta pisteutyksessä tulisi painottaa teknologian elinkaaren aikaista hyötyä. Sähköjärjestelmän kannalta on parempi kohdistaa investointitukea sellaisiin teknologioihin, jotka tasapainottavat Suomen sähköjärjestelmää vielä pitkään tukimekanismin loputtua. Pumppuvoimalaitoksen elinkaari on koneistojen osalta noin 40 vuotta ja muiden rakenteiden osalta ainakin 80 vuotta.

Joustoa tarjoavan teknologian tulisi saada lisäpisteitä, mikäli se kykenee joustamaan myös raportissa määritellyn talvikauden ulkopuolella.

KEMIJOKI OY

Markus Katara

Varatoimitusjohtaja

Petri Vihavainen

Katara Markus
Kemijoki Oy